

ÁTTEKINTÉS

az aktuális közvetlen tőkebefektetési folyamatokról

2011. március 31.

Összefoglalás

- A külföldi közvetlen tőkebefektetések (FDI) magyarországi állománya meghaladja a 68,5 milliárd eurót, és egy főre vetítve az egyik legmagasabb a kelet-közép-európai térségben.
- A befektetések döntő része a szolgáltató ágazatokba és a versenyképes feldolgozóipari ágazatokba (pl. járműgyártás, villamosgép-gyártás) áramlott.
- A Magyarországon végrehajtott külföldi közvetlen tőkebefektetések állományának 70%-a az Európai Unióból, 21,9%-a Németországból származik.
- 2010-ben 1 208 millió euró értékű külföldi közvetlen tőkebefektetés valósult meg Magyarországon, ami 286 millióval kevesebb az előző évinél.
- 2011-ben várakozásaink szerint – egyedi, nagy értékű tranzakciók nélkül – a teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetés 3-4 milliárd eurót érhet el. Középtávon évi átlag 4 milliárd euró értékű teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetést várunk, amely összeget nagyban befolyásolhatják az egyedi nagy értékű tranzakciók, mind pozitív, mind negatív irányban.

Részletes áttekintés

A magyar gazdaság 1990 óta végbement sikeres szerkezeti átalakulásában meghatározó szerepet játszottak a külföldi közvetlen tőkebefektetések. A külföldi közvetlen tőkebefektetések folyamatos beáramlása döntően járult (és járul) hozzá a termelékenység növekedéséhez, a technológiai modernizációhoz, az egészséges növekedési szerkezethez szükséges exportkapacitások létrehozásához és új munkahelyek teremtéséhez; emellett a (nem adóssággeneráló) működőtőke-beáramlásnak meghatározó szerepe van a külső finanszírozásban.

A külföldi közvetlen tőkebefektetések magyarországi állománya 2010 végén meghaladta a 68,5 milliárd eurót; ebből 61 milliárd eurót tett ki a részvény, egyéb részesedés és újra befektetett jövedelem formájú befektetések állománya, 7,5 milliárdot pedig az egyéb tőke állománya. A 6 862 eurós egy főre eső magyarországi állomány – Csehország (9 228 euró) után – a második legmagasabb a közép-európai térségben, Szlovákiával (2010. szeptember végén 6 821 euró) holtversenyben. Lengyelország (3 786 euró) és Románia (2 436 euró) lemaradása továbbra is jelentős.

A Magyarországon végrehajtott külföldi közvetlen tőkebefektetések állományának legnagyobb része (15 milliárd euró, 21,9%) Németországból származik. (Megjegyezzük, hogy az állomány származási ország és ágazatok szerint bontott adatai 2009 végére vonatkoznak.) Meghatározó szerepe van még Hollandiának (12,3 milliárd euró, 17,9%), Ausztriának (9,3 milliárd euró, 13,6%), Luxemburnak (4,6 milliárd euró, 6,7%), Franciaországnak (3,5 milliárd euró, 5,1%) és az USA-nak (2,9 milliárd euró, 4,2%). (Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a magas holland, illetve luxemburgi befektetési összeg sok esetben arra vezethető vissza, hogy számos vállalat az ottani leánycégén keresztül valósítja meg a befektetését.) Összességében a közvetlen tőkebefektetések állományának 70%-a származik az Európai Unióból.

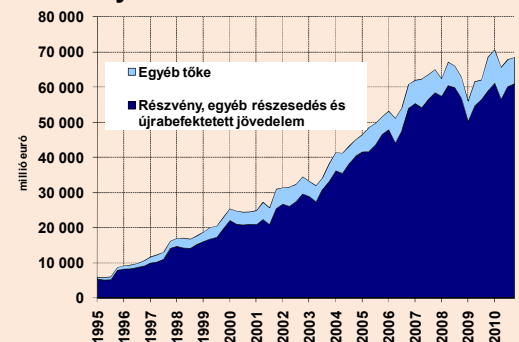
A külföldi befektetések állományának kétharmada a szolgáltató ágazatokhoz kötődik (2009 végi adatok szerint 45,7 milliárd euró, 66,7%); a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás (14,9 milliárd euró, 21,7%), a kereskedelem, javítás (9,3 milliárd euró, 13,6%), a szállítás, távközlés (5,9 milliárd euró, 8,6%), az ingatlanügyletek (6,1 milliárd euró, 8,8%) ágazatban és a bankszektorban (5,4 milliárd euró, 7,9%) található a legtöbb külföldi közvetlen tőkebefektetés. A feldolgozóiparban a befektetések 24,7%-a található (17 milliárd euró); ezen belül is a járműgyártásban (3,4 milliárd euró, 5%), a villamosgép-gyártásban (2,9 milliárd euró, 4,2%), a vegy- és gyógyszeriparban (1,8 milliárd euró, 2,6%), illetve az élelmiszeriparban (1,8 milliárd euró, 2,6%) található a legtöbb külföldi tőke. A szolgáltató ágazatok állománya, illetve részaránya nőtt, míg a feldolgozóiparé csökkent 2008 végéhez képest.

A 2000-2009-es adatok szerint az éves külföldi közvetlen tőkebefektetések átlagos

Főbb mutatók	Márc. 31.	Időszak
FDI-állomány ^{1,2}	68 522	2010
FDI-beáramlás ²	1 208	2010
FDI-beáramlás ²	1 495	2009
Globális FDI-áramlás ³	1 122	2010
Globális FDI-áramlás ³	1 114	2009

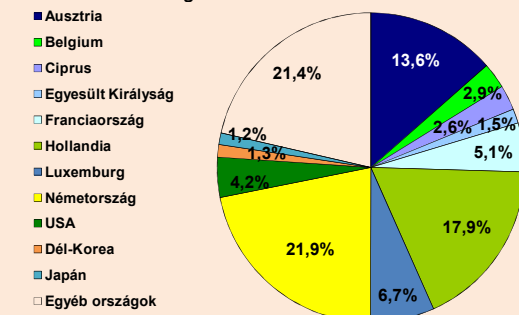
1 Időszak végén
2 Nettó, millió euró
3 Milliárd USD

A külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya

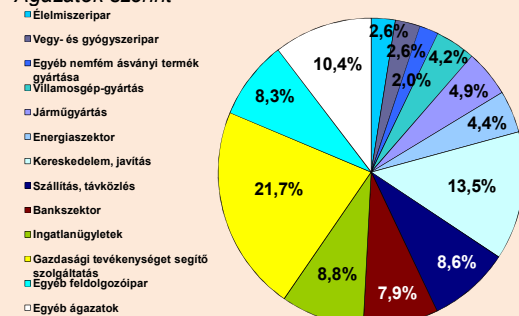

A külföldi közvetlen tőkebefektetések állományának megoszlása (2009 végén)

Származási országok szerint

Ágazatok szerint

értéke 3,7 milliárd eurót tett ki. 2010-ben a beáramlás egyenlege 1 208 millió euró volt, ami 286 millióval marad el az egy évvel korábitól, és 1995 (a maival döntően megegyező statisztika bevezetése) óta a legkedvezőtlenebb adat. A nem adóssággeneráló beáramlásokon belül a **részvényformájú befektetések egyenlege 2 330 millió euró** (az előző évinél 4,1 milliárddal kedvezőbb) volt, míg az **újra befektetett jövedelem 591 millió euró** (az előző évinél 428 millióval nagyobb, de így is 1996 óta a második legalacsonyabb) volt. A részvény és egyéb részesedés drasztikus egyenlegjavulása, illetve a 2009. évi negatív egyenlege egy 2009. évi, egyedi, több mint 4 milliárd euró értékű tranzakciósorozatnak köszönhető, amelynek keretében a részvénytőke kivonásával párhuzamosan hasonló összegű egyéb tőkét (tulajdonosi hitelt) vont be a külföldi tulajdonos. Az újra befektetett jövedelem – amely a (korrigált) adózott eredmény és a megszavazott osztalék különbsége – 2009-2010. évi kedvezőtlen alakulása annak köszönhető, hogy a külföldi tulajdonú vállalatok nyeresége jóval nagyobb mértékben csökkent az előző évekhez képest, mint az általuk megszavazott osztalék összege. Az adóssággeneráló **egyéb tőkemozgások egyenlege -1 712 millió euró** volt. A minden eddiginél kedvezőtlenebb egyenleg döntően annak köszönhető, hogy az anyavállalatok által a leányvállalatoknak nyújtott tulajdonosi hitelek összege 3 milliárd euróval elmaradt a leányok által az anyáknak visszafizetett hitelek összegétől.

Az újra befektetett jövedelmek jelentősége a 90-es évek közepe óta folyamatosan nőtt, ami természetes velejárója a külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya 1990 óta tartó folyamatos emelkedésének; a **2010. évi részvényjövödelmek aránya a nem adóssággeneráló befektetések állományához viszonyítva 7,2% volt**, ami az előző évinél 0,8 százalékponttal magasabb, míg az előző öt év átlagánál (8,1%) alacsonyabb volt. 1995-2000 között az újra befektetett jövedelmek mindössze 24%-át adták a teljes beáramlásnak, 2001-2008 között már a 44,3%-át. 2004 óta figyelhető meg ugyanakkor az a tendencia, hogy a **külföldi befektetők a Magyarországon megtermelt nyereség korábbiaknál nagyobb részét utalják külföldre osztalékként**, aminek folyamánként a korábbi magas (jóval 50% feletti) újrabefektetési hányad (az újra befektetett jövedelem és az adózott eredmény hányadosa) fokozatosan csökkent. A folyamat 2009-ben érte el a mélypontját, amikor az újra befektetett jövedelem 1995 óta a legalacsonyabb, mindössze 163 millió euró volt, és az újrabefektetési hányad 4,5% volt; 2010-ben ugyanakkor már relatíve pozitív elmozdulás volt tapasztalható (14%).

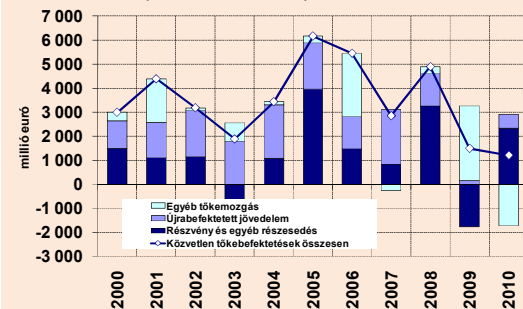
A legnagyobb értékű (1 108 millió euró) részvény és egyéb részesedés formájú (nettó) külföldi közvetlen tőkebefektetés 2010-ben Hollandiából érkezett Magyarországra. A második legnagyobb befektető Németország (476 millió euró), a harmadik pedig Ausztria (437 millió euró) volt. Megemlítendő még a 362 millió euró Svájcól, a 149 millió eurós beáramlás a közép-amerikai országokból, illetve a 157 millió euró Ciprusról. A luxemburgi befektetők ugyanakkor bruttó 783 millió euró befektetésének (ami túlnyomórészt vélhetően a BorsodChemet tulajdonló holdingcégekben történt, közvetve kínai tulajdonszerzésnek köszönhető) és bruttó 1 345 millió euró kivonásának (ami részben vélhetően a nagy értékű holland beáramlással van összefüggésben, mivel ugyanabban az ágazatban (gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás) volt megfigyelhető a nagy összegű bruttó be-, illetve kiáramlás) eredőjeként nettó 561 millió eurót vontak ki.

2010-ben a **feldolgozóiparba** összesen nettó 572 millió euró értékű, míg a **szolgáltató ágazatokba 1 614 millió euró részvénytőke áramlott**. A feldolgozóiparon belül a villamosgép-gyártásba 339 millió euró, az egyéb nem fém ásványi termékek gyártásába 255 millió euró (vélhetően osztrák befektetők), a vegy- és gyógyszeriparba 60 millió euró, a gumi-, műanyag termék gyártásába 24 millió euró tőke áramlott; a járműgyártásból ugyanakkor nettó 63 millió euró (vélhetően kanadai befektetők) az élelmiszeriparból pedig 41 millió eurót kivontak. A szolgáltatásokon belül a vagyonkezelés (1 024 millió euró, jelentős részben vélhetően a fent említett, a BorsodChemhez kapcsolódó ügyletnek köszönhetően), a kereskedelem (275 millió euró), a szállítás-távközlés (185 millió euró) és a bankszektor (167 millió euró) említendő meg.

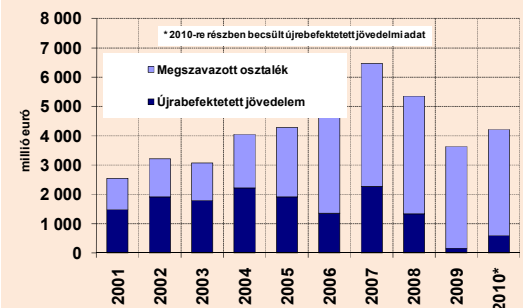
Az UNCTAD adatai szerint a pénzügyi-gazdasági válság, illetve különösen az összeolvadási-felvásárlási tranzakciók értékének drasztikus (65%-os) visszaesése hatására **2009-ben 37%-kal, 1 114 milliárd dollárra csökkent a globális közvetlen tőkebefektetések értéke. Az UNCTAD előzetes, becslési adatai szerint 2010-ben 0,7%-kal, 1 122 milliárdra nőtt a globális közvetlen tőkebefektetések értéke. Ezen belül 37%-kal, 341 milliárd dollárra nőtt a határon átnyúló összeolvadási-felvásárlási tranzakciók értéke. 2011-re 1 300-1 500 milliárd dolláros globális közvetlen tőkebefektetést várnak a szakértők.**

A **visegrádi országokba és Romániába** irányuló beáramlás **2010-ben összességében 1%-kal csökkent** az előző évhez képest. Szlovákiába – a 2009. évi nettó tőkekivonással szemben – 2010-ben 397 millió euró áramlott. Csehországba (5 107 millió euró) az előző évnek közel két és félszerese áramlott. Lengyelországba

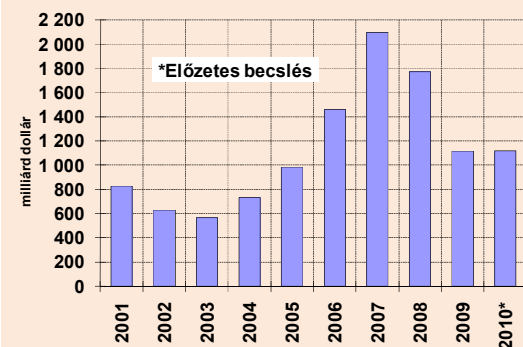
A közvetlen tőkebefektetések alakulása (Éves adatok!)

A részvény és egyéb részesedés formájú külföldi közvetlen tőkebefektetések jövedelmeinek alakulása

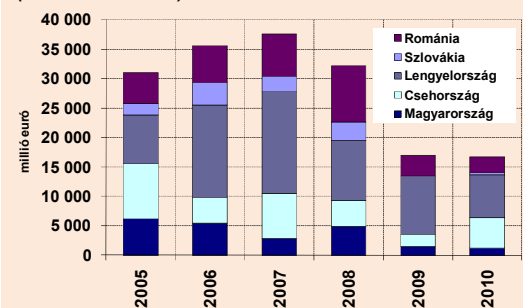

A globális közvetlen tőkebefektetések alakulása

A visegrádi országokba és Romániába irányuló közvetlen tőkebefektetés

(Éves adatok!)

(7 319 millió euró) ugyanakkor 26%-kal, Romániába 23%-kal (2 695 millió euró), Magyarországra (1 208 millió euró) pedig 19%-kal kevesebb tőke áramlott. **Hazánk pozíciója romlott 2009-hoz képest**, az öt ország teljes beáramlásának 7,2%-a irányult Magyarországra.

2011-ben várakozásaink szerint – egyedi, nagy értékű tranzakciók nélkül – a teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetés 3-4 milliárd eurót érhet el. Középtávon évi átlag 4 milliárd euró értékű teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetést várunk, amely összeget nagyban befolyásolhatják az egyedi nagy értékű tranzakciók, mind pozitív, mind negatív irányban.

*Henger Péter
Nemzetgazdasági Minisztérium
Gazdaságpolitikai Főosztály*

Adatok forrása: MNB, UNCTAD, nemzeti jegybankok

*1055 Budapest, Honvéd utca 13-15.
Tel.: (1) 374-2734
Fax: (1) 374-2812
E-mail: elemzesi@nfgm.gov.hu*